

05

A

784

4
DISPUTATIONUM METAPHYSICARUM

QUARTA

DE

VERITATE

QUÆ

DIVINA ASPIRANTE GRATIA
PRÆSIDE

VIRO

CLARISSIMO ATQVE PEREXIMIO

DN .M. CHRISTIANO BILEFELD

Lubec: Amplissimæ Facultatis Philosophicæ Ad-
juncto meritissimo, Fautore ac Promotore suo

æternùm devenerando

Publicè ventilanda proponitur

à

M.FRIDERICO HAUPT, DANTISCANO

AUTHORE.

In Auditorio Minori

Ad d. 15. Novembr. Horis matutinis.

WITTEBERGÆ

Typis Johannis Rohneri Acad. Typogr.

ANNO M DC LI.

VERITATE

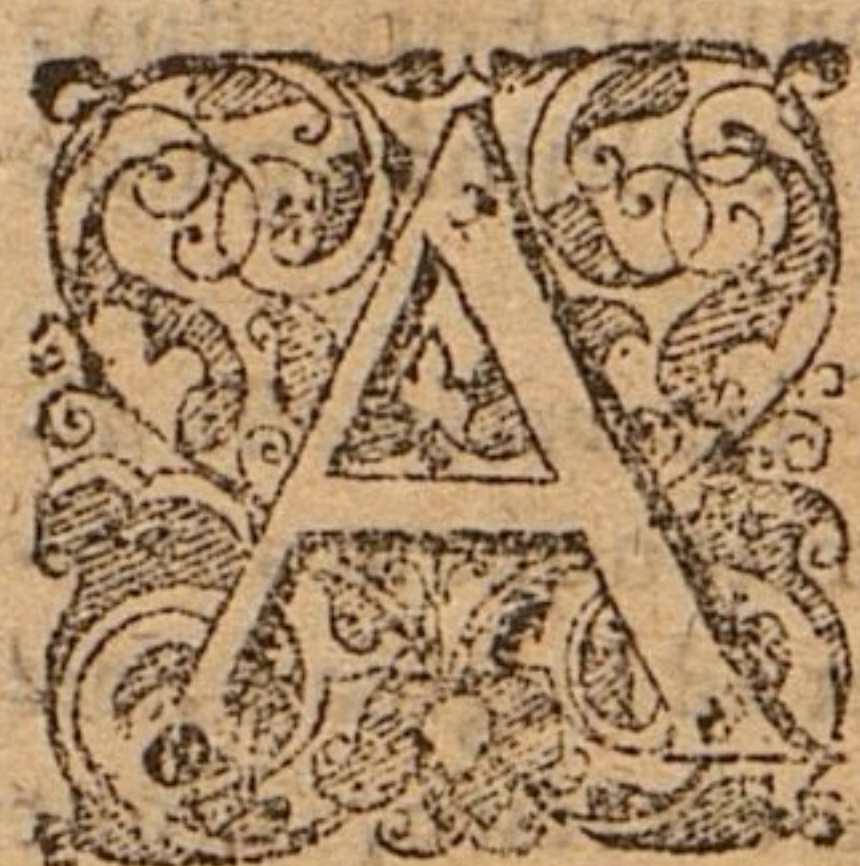
DIVINA

M. FIDERICCO 487 A 50

ANNO M DC LII

Actum in præcedenti disputa-
tione est de prima Unitate Entis affectione,
videlicet de Unitate, quæ aliàs vocari sue-
vit simpliciter simplex: sequuntur itaq;
illæ, quæ cum respectu quodam rationis
vocantur simplices, siquidem inferunt
relationem vel ad Intellectum, quod Veritatis munus est,
vel ad voluntatem, quod præstat Bonitas. Illa autem,
meritò huic præfertur, quando quidem intellectus prior
est voluntate, ac propterea etiam illa affectio priori col-
locanda loco, quæ respectum habet ad intellectum, hæc
verò posteriori, quæ voluntatem respicit. Imò bonum
esse & dici non potest, nisi quod verè est; Veritas enim
boni fundamentum est. *Vid. Part. Metaph. B. D. Jac.
Mart. p. m. 201. Theor. Transcend. Pl. Rev. Dn. D. Scharfij. p.
327. Metaph. Div. Pl. Rev. Dn. D. Calovij. p. m. 321.* Nos hæc
vice illam considerabimus, quæ intellectum respicit.
Progrediemur verò circa considerationem ejusdem hoc
ordine in nomine Jesu.

THESIS I.

Veritas est congruentia s. conformitas rei
cum intellectu potissimum divino.

1. In hæc descriptione Veritatis duo præprimis spectanda
veniunt. *Definitum & Definitio* s. potius descriptio ipsa. *Defi-*
nitum quod concernit, sciendum Veritatis nomen variè accipi
apud Autores. 1. enim verum dicitur illud, quod non est fi-
ctum ab intellectu, sed habet veram & realem essentiam. 2. Op-
ponitur apparenti, & indicat id quod est, non verò saltem ad-

paret esse, & quod tale est quale esse videtur. 3. Usurpatur pro re typo adumbrata, atque hinc antitypus dicitur res & corpus ipsaque veritas, typus vero. umbra rei & veritatis. 4. Denique accipitur Transcendentaliter, & sic omni tribuitur Enti, quatenus convenit cum intellectu divino, & in hâc ultimâ significatione hic loci sumitur.

2. Diversimode autem Veritas considerari solet, *vel in actu directivo. s. intentionaliter*, quatenus ad veritatem tanquam ad finem omnia diriguntur, & hâc ratione pertinet ad Logicam; *vel realiter* & sic iterum tum *materialiter* s. in actu exercito, prout veritatem quasi concretam sumimus cum rebus ipsis, considerando scilicet res, earumque proprietates, quatenus à parte rei insunt; atque sic Philosophia tum Theoretica, tum Practica veritatem considerat: tum *formaliter*, & in actu signato, quatenus nimirum in Veritatis quidditatem s. rationem formalem veri inquiritur, & quasi signatur, quidnam Veritas formaliter & in se, s. quoad naturam & essentiam suam sit, quam variè item & quomodo se ad Ens habeat, & hoc respectu solius Metaphysicæ est veritatem Entis contempleri.

3. Denique Veritas *alia est complexa*, quæ nihil aliud est, quam congruentia subjecti & prædicati, itemque medi termini cum extremis, appellariq; solet veritas propositionum & syllogismorum, siquidem illa enunciatio dicitur vera, quæ conformitatem habet cum re ipsâ enunciata, s. quæ dicit ipsam rei quidditatem, v. g. Homo est animal rationale, Leo non est Equus hæc propositiones dicuntur, & sunt veræ, ac compleam dicunt veritatem. *Alia incomplexa*, quæ est veritas terminorum simplicium.

4. Estque triplex, *vel Objectiva* s. in essendo, quæ est ipsius rei veritas, aliàs vocari solet transcendentalis s. Metaphysica, quando quidem huc propriè & directè spectat. *Vel Conformativa* s. in cognoscendo, quæ est congruentia conceptus formalis cum re conceptâ, ubi intellectus dicitur omnia fieri non *realiter*, sed *idealiter*, ideoque non requiritur hîc identitas essentialis inter potentiam cognoscentem & objectum cognoscibile; ùm
potens.

potentia cognoscens prorsus spiritualis ut & infinita, ob-
jectum materiale & finitum; & contra potentia non simpliciter
à materia independens, finita & mutabilis, objectum prorsus
spirituale infinitum & immutabile cognoscere possit, ita ut
immutabile illud objectum & prorsus Spirituale, nullam ex
inde mutabilitatem capiat: vel finita cognoscens potentia ali-
cujus infinitatis, aut immutabilitatis ex objecto infinito &
immutabili capax fiat. Proinde modus, quo intellectiva Ve-
ritas incognoscendo fieri debet est representatio ipsius objecti
extra intellectum positi per formam in intellectu ipsum ob-
jectum debitè representantem. Tria enim requiruntur h:c.
1. *Representatio objecti*, quâ id per ideam intentionalem intelle-
ctui sistitur. 2. *Similitudo* ut illa idea ipsi objecto adsimiletur,
non secus ac idea in speculo similis est objecto representato 3.
Adequatio commensurata & indivisibilis, ut nihil sit in illo
conceptu & cognitione quod non inveniatur in re, licet non
omnia, quæ in objecto sunt, statim in illo conceptu
inveniri necesse sit. Ex his patet Veritatem Cogni-
tionis esse in intellectu tanquam subjecto inhesionis, & in con-
ceptu formali, ut subjecto denominationis, non autem in re
cognita, cum hæc nonnunquam non habeat esse reale & distin-
ctum ab esse objectivo, quando est ens rationis. *Vid. Excell. Dn.*
D. Scharf. in Theor. Transcend. p. 409. Præterea rectè dicitur
veritas esse in omnibus intellectus operationibus & consequē-
ter etiam in simplici apprehensione, simplicibusque concepti-
bus, licet peculiari ratione illa sit in ipsa *συγγεσι* & composi-
tione vel divisione intellectus in quantum nempe ex cognatio-
ne & affinitate rerum de se enunciatarum ipsa veritas cogno-
scitur. Hæc verò non exclusivè sunt intelligenda ac si veri-
tas nulla esset in sensu per congruentiam speciei sensibilis cum
objecto in potentia cognoscitiva, quippe eandem facile & lu-
benter concedimus. Deinde quoque Veritas cognitionis in-
crea æ ita se se habet, ut illâ divinus intellectus res infallibiliter
cognoscat, & omnis veritatis norma sit, Creata verò cognitio-
ne creatus intellectus res cognoscibiles pro norma & regula
assumit, à quibus mensuratur. *Vel Signativa* s. in significan-

do, quæ est congruentia signi cum re significata, vel voce vel literis, tanquam signis externis exhibita. Et hæc est duplex, vel *Ethica*, veracitas dicta, ad quam requiritur congruentia orationis & cordis, vel *Logica* quæ requirit congruentiam orationis cum re ipsa. Hæc veritates indirectè saltem considerantur in Metaphysicis, quatenus aliqualem congruentiam habet cum Veritate Transcendentali, s. Metaphysica, directè verò tum ad Ethicam, tum ad Logicam pertinent, ita ut Maccovius pluribus de illa agens contra naturam hujus disciplinæ peccet, & confusionem introducat; imò minus accuratè & distinctè ad exempla respondeat.

5. Circa definitionem s. descriptionem duo iterum diligenter sunt attendenda. 1. *Materiale*. 2. *Formale*. *Materiale* est Entitas s. ipsa rei essentia, quæ veritati formaliter sumptæ quasi essentialiter substat, ita quidem, ut essentialiter in ea contineatur, siquidem veritas essentialiter ipsam dicit entitatem, s. essentiam veram, & vice versâ. Quemadmodum enim reliquæ affectiones Entis in adequato suo conceptu ipsam implicent Entitatem, quâ ratione Unum non tantum dicit Individisionem, sed simul ipsam Entitatem indivisam, ita etiam Veritas essentialiter dicit ipsam Entitatem. Non secus atque in divinis, cum concipimus justitiam DEI, quæ non est alia Entitas ab essentia DEI, sed simul involvit ipsam DEI essentiam.

6. *Formale*, per quod Veritas à priori distinguitur ab alijs Entis affectionibus, est congruentia s. conformitas rei cum intellectu divino. Hanc Veritatis rationem formalem duobus modis posse explicari Metaphysici communiter statuunt. 1. *Negative* & populariter quando explicatur quod veritas nihil aliud sit, quam essentia carens fictione, vel non habens solum apparentiam, v. g. Illud verè Leo est, & illud verè homo, quod non est fictus vel solum apparens Leo vel Homo, sed ut dictum hoc modo tantum populariter explicatur. 2. *Positive* verò & accuratius per relationem congruentiæ describitur quod probatur inductione eorum, quæ dicuntur vera. Sic Oratio dicitur vera, quæ habet relationem congruentiæ cum suis conceptibus. Propositio dicitur vera, quæ habet relationem congruentiæ
cum

cum ipsis rebus. Sic effigies & imago dicitur vera, quæ habet relationem congruentiæ cum idea in mente artificis, & quæ ita se non habet, utiq; nec veritatem habere dicuntur. Non autem sufficit dicere, rem veram esse, quæ ita est, uti esse debet ut effigies vera dicitur, quæ est uti esse debet. Sic verum aurum, quod est uti esse debet: Siquidem in hoc conceptu nondum ultimato mens nostra quoad formalem rationem veri indagandam acquiescit; sed ulterius quæri potest, quare ita & non aliter esse debet, ubi ultimato recurrendum ad relationem congruentiæ quoad normam. Hoc jam præsupposito de natura veri in genere, subsumimus talem relationem congruentiæ quoque in speciali ratione alicujus veri Physici & naturalis locum habere, & quidem quoad intellectum, quem vel ipsum objectum cognoscibile normat & mensurat, vel ab eo tanquam norma mensuratur. Siquidem res sunt norma cognitionis; Intellectus autem divinus norma constitutionis. Jam verò omnes res creatæ sunt à DEO ratione productionis & Creationis: Productio autem & creatio ut actio divina à principio dirigente ipso intellectu promanat: Igitur res omnes productæ & creatæ necesse est ut ad intellectum divinum & ideam in mente divina ab æterno existentem, omnesq; res extra se producendas representantem referantur & reducantur: quippe hæc norma & mensura rerum verarum productarum, nisi quis velit asserere, rem esse à principio quodam dirigente, & tamen sui esse veritatem transcendentalem exinde non trahere, quod absolum: aut affirmare Intellectum divinum sicuti Creaturæ, ab ipsis rebus mensurari, quod est imperfectionis normam veritatis arguere; vel enim mensurat res, aut mensuratur à rebus.

7. Dicitur ergò Veritas conformitas rei cum intellectu potissimum divino, propterea, quia hic nec mensuram nec exemplar, ad quod extra se quid conformetur, admittit, sed ultima norma est, in quâ subsistendum. Merito proinde verum ens dicitur, quod cum illo conformitatem habet. Et hoc modo vera erit res illa, quæ ita comparata est, prout Creator ab æterno illam producere præconceperat. Postea autem congruentia etiam respectum habere potest, ad Intellectum Creaturæ,
in

In quantum res tantum aut ut vera cognoscitur, aut artificialia proxime ad intellectum Creatum referuntur, ita scilicet, ut vera statua sit, quæ conformis est ideæ, s. intellectui statuarij, & profus ita se habet quemadmodum hic eam mente præconcepit, quamvis artificialia materialiter & concretè sint Ens per accidens; potissimum tamen quoque artificialia ista, quamvis remotè, referuntur ad intellectum divinum ceu mensuram & normam intellectus humani, quem ad illum semper conformari oportet.

8. Hæc autem congruentiæ relatio abstractè & præcisè sumpta non est congruentiæ quantitativæ & adæquationis, sed imitationis & repræsentationis, qua res vera imitatur ideam, quæ eandem rem in mente divina repræsentat. Quia enim veritas Entis in universali jam consideranda, præcisè & abstractè ita debet ratio ejus formalis poni, ut omni Enti competat, tam in creato, quàm creato. Attendendus ergo terminus hujus relationis, intellectus divinus, qui pro varietate rerum diversimodè se habet, siquidem dici potest vel speculativus tantum, vel simul etiam practicus. Unde alij Authores quando Veritas dicitur congruentia rei cum intellectu, intelligunt hoc de intellectu, quatenus præscindit à cognoscente & mensurante, quomodo omnis rerum veritas adæquatur divinæ menti, vel ratione cognitionis, quando tales res sunt, qualis est DEI cognitio; vel ratione mensurationis, quando mensura rerum est Intellectus divinus. *Vid. Pl. Rev. & Excell. Dn. D. Calov. l. c. p. 325.* Ad hoc ipsum plenius percipiendum sublimitas materiæ requirit, ut quoad nostrum concipiendi modum de eodem differamus, ita tamen, ut inadæquati nostri conceptus nihil imperfectionis rei inferant. Intellectus enim divinus, quia nihil aliud est, quam essentia divina intelligens, per modum actus vitalis, utique licet unus semper sit & maneat, attamen nos quædammodum ipsam essentiam divinam sub differentijs temporum, scil. DEum fuisse, esse, fore, sic etiam illius intellectivam potentiam sub ejusmodi differentijs respectu suorum actuum concipere possumus. Intellectus ergo cognoscens vel consideratus

deratur ut ab æterno omnia cognovit, & rerum conceptus formavit, *vel ut à nobis quasi in tempore res cognoscere, ut veras concipitur, & sic de veritate rerum ad conceptum de illis formatum collatarum cognoscendo judicat. Prior cognitio maximè requiritur, cum aliàs rerum conceptus in mente divina esse non possint; quibus res conformari vel conformes esse debent, si suam essentialem veritatem obtinere volunt. Posterior verò aliquo modo ipsis rebus posterior est, unde rectè Pl. Rev. & Excell. Dn. D. Scharf. in Theor. Transcend. p. 360. & Dn. D. Calovius in Metaph. Div. cap. 5. de Veritate. Si rationis, inquit, saltem cogites distinctionem debet potius divina scientia sua proportionari essentia, quam è converso. Non ideò hoc ens est verus Deus, quia videt se esse verum DEUM, sed ideò videt se esse verum Deum, quia re ipsa est verus Deus.* Intellectus ergò divinus, in quantum est terminus congruentiæ ad quem veritas Entis refertur, abstracte & præcisè se habet, ut ratio repræsentans adæquatè rerum conceptus, sive illud fiat simpliciter, in quantum Entis increati essentia conceptu simplici intellectus divinus repræsentat, sive illud fiat ad modum exemplaris & ideæ simul, secundum quam Entis creati essentia, ut producibilis vel producta repræsentatur. Et sic omne Ens quod verum esse dicitur, hunc ipsum conceptum in mente divina existentem imitatur, eidemq; assimilatur.

9. Ex his patere sufficienter putamus, quàm incon-
veniens sit descriptio Veritatis Maccovii cap. 7. *Verum est, quod principia vera alicujus rei habet, tum quod illa ipsa non modo insufficiens sit, verum planè pro ipsa nominis explicacione tantùm habenda, tum quod formalem Veri rationem consistentem, ut probatum est, in relatione ad intellectum, omittat, tum deniq; quod ea adducat, quæ veritati ut sic & in genere, ut loquitur, plane repugnant* Siquidem non omne Ens ut Ens increatum & spiritus habet principia interna scil. constitutiva, si scapham scapham nominare vult, nisi ut prima disputatione jam ostensum, compositio-

B

nem

nem in Ente simplicissimo & principia interna constituen-
tia spiritibus, veritati conceptus & sermonis, ut accidenti-
bus, concedere velit.

THES II.

Veritas duplex est, alia independens
& prima, alia dependens & ab hac orta.

1. Hæc veritatis divisio vera est, & propriè sic dicta, siquidem exhaurit totam ejusdem latitudinem, nihil enim dari, nedum excogitari potest, quod non ad alterutram referri queat. Nam & Deus verus est, veritate scil. essentiali, quæ est ipsa divina essentia, quæ conformabilis divino intellectui. *Independens est, quæ essentia divina intellectui divino purè conceptum essentia divinæ formanti per essentialem identitatem conformis est, & sic dicitur omnimodæ identitatis.* Competit autem Deo *veritas 1. Constantiæ* immutabilitatis, perfectionis & permanentiæ, siquidem non est vanus, Deitate & majestate vacuus, sed est constans immutabilis, perfectus & æternus. *2. Veritas justitiæ & rectitudinis,* justissimus enim est & sanctissimus, imò ipsa sanctitas & justitia. *3. Veritas Cognitionis,* s. Intelligentiæ, verè enim rem cognoscit, ita ut falli aut decipi nullo modo possit, quoniam intellectus ejus est infinite perfectus, & norma omnis Veritatis in rebus. *4. Veritas significativa,* qua Deus veracissimè Creaturis ea, quæ ipsis innotescere vult, revelat. *5. Veritas candoris & promissionis,* in servandis promissis, juxta quam ipsi repugnat fallere, simulare, & decipere. Deniq; *6. Veritas essentialis,* quæ hujus est loci. Competit autem Deo veritas hæc, non ad modum accidentis, si enim hoc esset, tum in abstracto ipsa Veritas non esset, id quod tamen de Deo rectissimè dicitur, ita ut non tantum in concreto verus sit, sed & in abstracto Veritas ipsa; non enim in Deo differunt habens & habitum, neq; participatione Veritatis Deus verus est, sed seipso & suamet essentia, quæ identificat perfectissime sibi omnia attributa. Sed præprimis hic notandum, quod licet

licet ipsa essentia divina, quæ ut Ens relatum ad intellectum divinum non differat realiter ab intellectu divino, sed materialiter, ut loquuntur, idem sint; attamen formalis differentia datur, quæ sufficiens fundamentum esse potest, ut essentia divina dicatur congruere, conformis esse, & imitari conceptum sui in intellectu divino existentem, etiã si illa nec ab intellectu divino, nec ab ejus actu, & vice versa, realiter differat. Adjecimus quoq; in definitione, actum ipsius intellectus divini hic concipiendum esse purè & simpliciter, in quantum purè conceptum divinæ essentiæ format & repræsentat, ita ut ipse intellectus non consideretur, tanquam principium essentiam illam produciens, sed radix & fons omnis veritatis, essentiæ sibi congruenti veritatis denominationem tribuens.

2. *Dependens vel orta Veritas est, quæ essentiæ creatæ intellectui divino quoad ejus ideam vel exemplar, à quo ut à principio dirigente dependet per congruentiam & imitationem conformis est.* Sic enim res creatæ veræ dicuntur, ob istam conformitatem, quam habent cum idea in mente divina, & hoc modo etiam Diabolus transcendentaliter verus est, quatenus nimirum Ens est: nullum enim ens ex se & suâ naturâ difformitatem dicit cum intellectu divino, sed hæc veritas non est omnimodæ identitatis, sed analogicæ participationis. Proinde hæc veritas à priori in eo differt, quod ipse intellectus divinus, ut infallibilis veritatis radix, non solum formet conceptum rei Creatæ, sed insuper ut principium dirigens ipsam potentiam productricem, concurrat, secundum conceptum de re formatum, qui conceptus propterea dicitur exemplar vel idea, ad ipsam rem producendam ut illa ipsi conceptui & ideæ in mente divina conformis sit, & assimiletur.

Πορίσματα.

I.

Veritas una tantū est, b.e. Unius rei nō est nisi unica veritas.

B 2

1. Hoc

1. Hoc axioma non est intelligendum de veritate quoad diversa subjecta & objecta, hoc modo enim veritas multiplex esse potest, ita ut alia sit veritas Theologica, alia Juridica, alia Medica & alia Philosophica. Item alia veritas est rerum naturalium, alia moralium, & alia artificialium. Neq; quoad subordinatos gradus, sic enim veritas alia est supra rationem, alia infra rationem, & alia secundum rationem.

2. Sed loquitur hoc axioma de veritate quoad essentiam suam, quæ uti dictum est, consistit in conformitate cum intellectu divino, cui una eademq; res quâdo conformis est, non simul difformis esse potest, sicq; secundum idem & eodem respectu simul vera & falsa esse nequit.

3. Negandum itaq; omninò est, unius rei duplicem dari veritatem, *s. in essendo*, quia veritas rei est ipsa essentia rei, quemadmodum verò cujuslibet rei. *s. entis* essentia est una, ita quoq; Veritas una erit; *s. in cognoscendo*, hæc enim dependet à veritate in essendo, & prout in se res est, ita etiam debet cognosci; *s. in significando* hanc enim respondere rei significatæ oportet.

II.

Non datur duplex & Contradictoria Veritas.

1. Hoc axioma fluit ex præcedenti, nam si veritas una tantum est, sequitur exinde infallibiliter, non dari duplicem & contradictoriam veritatem, aliàs idem simul esset & non esset, quod tamen absurdissimum esse, nemo non facile animadvertit.

2. Et quamvis nonnulli reperiantur, qui exempla quædam proferant, quibus probare velint dari duplicem veritatem, sive quod verum est in una disciplina illud ipsum esse falsum in altera disciplina, v.g. Ignem urere, ex nihilo nihil fieri, Virginem non parere, &c. quæ omnia vera esse dicunt in Philosophia, falsissima autem in Theologia, quippe quæ contrarium demonstrat; Respondemus tamen hisce hominibus, ut ad omnem oppositionem, ita etiam con-

tra.

traditionem veram requiri conditiones debitas, ut nimis
rum illa fiat de eodem, secundum idem, ad idem, & eodē
respectu, quæ conditiones tamen ab illis non observantur.
Secundum consuetum enim naturæ cursum, nihil fieri ex
nihilō, ignem urere, Virginem non posse parere, Philoso-
phia ait: at verō nec contradicit Theologiæ, quippe quæ su-
pernaturaliter tantūm hæc fieri posse asserit, quod tamen
neq; Philosophia negat, neq; asserit, siquidē prorsus igno-
rat. Philosophia enim semper loquitur de iis, quæ natura-
liter fieri non possunt, Theologia verō de iis, quæ superna-
turaliter fiunt. Apparet itaq; hinc, Philosophiā nō esse The-
ologiæ contrariā, ut ulterius ex prima disputatione patet.

III.

Antiquissimum quodq; verissimum.

Hoc Tertulliani axioma non debet intelligi de veri-
tate Entis, sed cognitionis, nisi quis ordinem observare ve-
lit, cujus respectu, quæ *ratione esse, priora* sunt, illa etiam
ratione veritatis essentialis priora dicuntur. Cum autem de
Cognitionis veritate accipitur, limitari debet, inter abso-
lutè antiquissimum, & secundum quid; Verum est axioma
de antiquissimo absolutè, v.g. Nostra religio Lutherana est
antiquissima absolutè, siquidem jam in Paradiso instituta
fuit. Pontificiorum autem secta antiquissima est secundum
quid, quoniam à prima illa antiquitate deflexit. Antiquis-
simum quodq; verissimum est, non tam quia antiquissimū
est, sed quia maximè conforme cum intellectu divino de-
prehenditur, siquidem Veritas in congruentia rei cum in-
tellectu divino consistit, ut indicatum supra. Sic Testimo-
nia Patrum non propterea quod antiqua sunt, sed quod
conformia sunt cum intellectu divino in sacris literis re-
velato, autoritatem quandam testimonii merentur. Ista

B 3

enim

enim mentis divinæ revelatio omnium antiquissima est,
ideoq; infallibilis veritatis norma.

IV.

Quodcunq; est, in sua essentia verum est.

Siquidem Veritas rei & essentia idem sunt. Ergo
quicquid habet essentiam, h.e. talem qualem habere de-
bet, secundum propriam suam naturam, illud verum ens
est: Sic Tineæ, Pulices ac quævis abjectissima animalcula
vera sunt entia, quoniam essentiam habent sibi debitam.
Non v. sine causa additur in hoc axiomate, in essentia sua,
hæc enim quando est, uti esse debet, statim ibi verum ens
esse deprehenditur. Nihil ergo accidentium ac ex-
traessentialium absentia adimit rei veritati, quemadmo-
dum nec ad essentia illorum quicquam ei confert, per
quod possit constitui.

V.

Falsitas non est in rebus.

1. Falsitas scilicet propriè dicta & intrinseca non est
in rebus, quæ est disconvenientia rei cum intellectu divi-
no. Ens enim in quantum Ens est, tale esse habet, quale
natura sua habere debet; hinc sequitur, illud ens, quod
non habet congruentiam cum intellectu divino, divinitus
productum non esse, & quod hoc modo productum non
est, nihil est, siquidem præter Deum nullum Ens est inde-
pendens.

2. Impropriè tamen & analogicè dicta falsitas,
quæ nihil aliud est, quam denominatio quædam extrin-
seca, rebus attribui solet; vel quatenus occasio in iis est, ut
facultas

facultas cognoscens unum pro altero apprehendat, sicut aurichalcum dicitur falsum aurum propter similitudinem & speciem auri, quam præ se fert: vel quatenus falsæ opinionis objectum sunt, sic idola dicuntur falsi dii; Vel quatenus perfectionis debitæ defectum & carentiam dicunt, & hoc modo Monstra sunt res falsæ, quia à naturæ norma; item errata artificum, quia ab artis præscripto exorbitant.

VI.

Veritas est Indivisibilis.

Ratio hæc est, quandoquidem Veritas una tantum est. Jam quicquid unum est, illud, quæ tale, non est divisibile, cum formalis ratio unius in indivisione consistat. Deinde Veritas etiã conformitatem dicit omnimodã cū suo objecto, & objecti cum idea, cum qua congruit, ita ut nihil sit in illo conceptu, sive in illa cognitione, quod non etiam respondeat rei, licet non omnia, quæ in re sunt, statim sint in illo conceptu. Sic qui concipit DEUM in essentia unum, is format verum de eo conceptum, quamvis non statim eundem cognoscat in Personis trinum. Veritas n. notante *Pl. Rev. & Excell. Dn. D. Calovio. cap. 5. πoq. 6. p. 336.* præcisè consistit in conformitate ejus quod concipitur cum objecto. Cui nihil profus præjudicat, si præterea alia etiam reperiantur in objecto, quæ non statim sunt in conceptu. Illa n. alios requirunt conceptus, sine quibus alter nihilominus verus esse potest. Et quamvis vel maximè reliqua non concederentur, quæ verissimè sunt in objecto, nullatenus tamen veritas istius conceptus falsus esset. Ut si quis negaret, Christum esse verum Deum, hominem verò eundem esse concederet, tum vera erit ejus concessio, quantumvis negatio sit falsissima. Nam in conceptu illa sunt distincta, quamvis unum sint in objecto, nempe .Christo.

Eximio ac Præstantissimo Dn. M. Respon-
denti Amico & Fautori dilecto.

DE Veritate disputas,
Et quid sit ipsum concipis
Verum: tibi inde gratulor,
Amice docte; præmia &
tum certa, vera tum tibi
futura quævis auguror.

ita gratulatur

PRÆSES.

05 A 784

ULB Halle

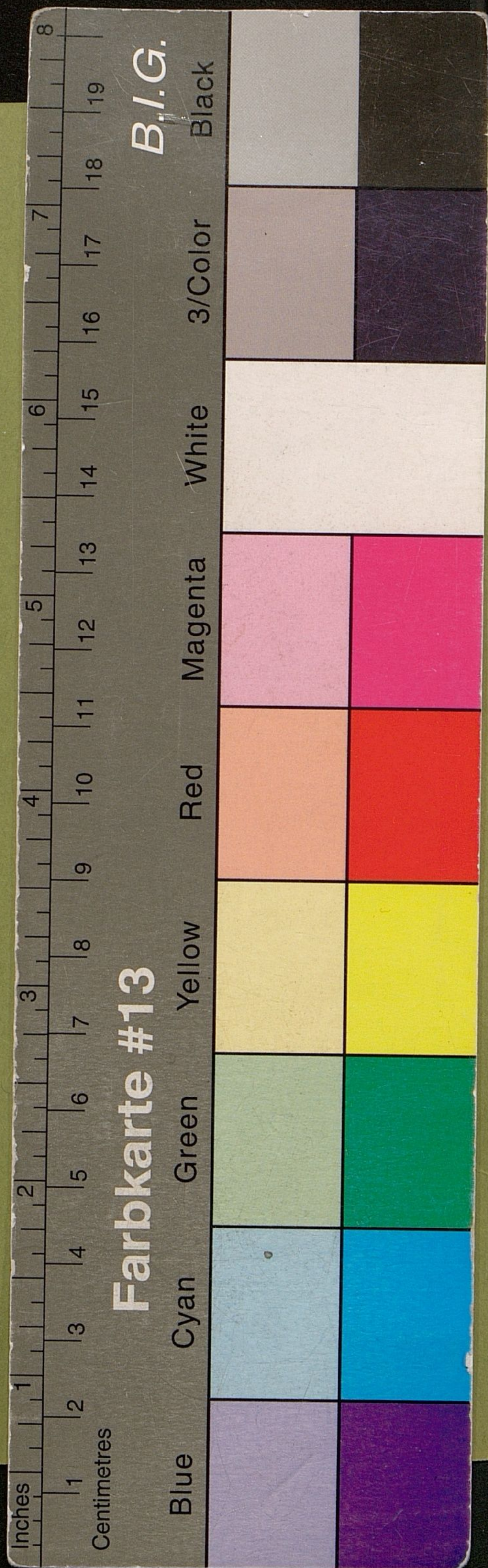
3

003 767 515

10 77

4

DISPUTATIONUM METAPHYSICARUM

QUARTA

DE

VERITATE

QUÆ

DIVINA ASPIRANTE GRATIA

PRÆSIDE

VIRO

CLARISSIMO ATQUE PEREXIMIO

DN .M. CHRISTIANO BILEFELD

Lubec: Amplissimæ Facultatis Philosophicæ Ad-
juncto meritissimo, Fautore ac Promotore suo

æternùm devenerando

Publicè ventilanda proponitur

M.FRIDERICO HAUPT, DANTISCANO

AUTHORE.

In Auditorio Minori

Ad d. 15. Novembr. Horis matutinis.

WITTEBERGÆ

Typis Johannis Rohneri Acad. Typogr.

ANNO M DC LI.